

HÜMANİZMİN RADİKALLEŞMESİ OLARAK TRANSHÜMANİZM

Ahmet DAĞ*

TRANSHUMANISM AS A RADICALIZATION OF HUMANISM

Öz

İçinde bulunduğu hal, mekân ve zihni süreçten memnuniyetsiz olan insan, başlangıcı ya da yaratılışından beri kendini hep bir arayış ve serüven içinde bulmuştur. Nitekim Ademle başlatılan hikayesinde, inşa ettiği mitolojisinde, geliştirdiği felsefe-biliminde, Rönesans ve Aydınlanma dönemlerindeki yaklaşımında, ticari kapitalizm, sanayileşme ve son olarak teknolojikleşmesi sürecinde bu arayış ve serüveni görürüz. Yiyeceği bir meyveyle, çalacağı bir ateşle ve Tanrı'yı konumlandırmasıyla yani mitolojik tahayyülüyle ve teolojik yaklaşımlarıyla, fikre ve olguya yönelik zihni tasavvuruyla (felsefe-bilim), aletleri ve makinaları kullanımıyla (teknik-sanayi) içinde bulunduğu hali değiştirme teşebbüsü içerisinde bulunmuştur. Ortaçağ Hıristiyanlığında insan-tanrı birleşimi, Rönesans ve Aydınlanma dönemindeki seküler-maddi yaklaşım, pozitivistimin tetiklediği sanayileşme ve kapitalizm süreçleri metafizikten kopuk maddileşmiş insanı doğurmuştur. Hümanizm süreci, -tanrının yerinden edilerek insanı merkez eden bir teşebbüs- insanı teskin etmemiştir. 1970'lerdeki yüksek teknoloji (high tech) süreci hümanizmi de aşan transhümanizm sürecini doğurmuştur. İnsan, tanrıyı konumundan elde etmekle yetinmemiş yaşlanmaya, hastalığa, biyolojik kusura, acıya veya ağrıya, aptallığa, hatta ölüme üstün gelme mücadelesi içine girmiştir. Mutlu kılmak istediği kendi nesli için yalıtılmış ve acısız bir dünyada yaşamak isteyen insan yani transhuman inşa etme amacı içindedir. İnsana ait biyolojik ve fiziksel sınırları aşmaya çalışarak insanı hem cyborg hem tanrılaştırma sürecine sokmuştur. İnsan, hümanizm süreciyle yetinmemiş transhümanizm sürecine girme gereği duymuştur.

Anahtar Kelimeler: Hümanizm, transhümanizm, teknoloji, cyborg, biyonik insan.

* Kırklareli Üniversitesi Felsefe Bölümü, Yrd. Doç. Dr., ahmetdag@klu.edu.tr.

Abstract

Human being as an ill-pleased with the condition, the space and the mental process has always found itself in a quest and adventure since his beginning or creation. As a matter of fact, we track human's quest and adventure in the story beginning with Adam, in the mythology he has built, in the philosophy-science he has developed, within its approach in Renaissance and Enlightenment periods, on commercial capitalism, at industrialization and finally in the time of technology. Human has dared to alter the conditions with a fruit consumed, with a fire lightened and the re-positioning of God in his mind, that is to say, with mythological imagination and theological approaches, with the imagination of mind and philosophy (philosophy-science) on the thought and the phenomenon and with the use of tools and machines (technical-industry). The human-god unity in medieval Christianity, the secular-materialistic approach during the Renaissance and the Enlightenment, the courses of industrialization and capitalism triggered by positivism, gave birth to a materialized person who is deprived of metaphysics. The humanism process –an attempt displacing god with the human- has not relieved the human being. The high tech process in 1970s created transhumanism that transcended humanism. Not to be satisfied enough by replacing himself with the god, human has started a struggle to overcome aging, disease, biological defects, pain or ache, foolishness, even death. Now, in a cause of constructing the trans-human, the human being seeks welfare for his own generation, to make them live in a world that is painless and discrete. By trying to transcend biological and physical boundaries of himself, the human being has put himself into both cyborg and deification processes. He has not contended with humanism but rushed to enter in the course of transhumanism.

Keywords: Humanism, transhumanism, technology, cyborg, bionic man.

a. Prometeci Bir İnsan/Âdem Eylemi olarak Erasmus ve Luther Hümanizmi

Güçlü ve ölümsüz olma duygusu içinde olan insan; gerek semavi dinlerin tecrübi bir kabulü olan “yasak ağaç/elma” semavi anlatımında, gerekse Grek mitolojisindeki insanlardan yana olan yarı-tanrı Prometheus’un, Zeus’tan ateşi çalarak insanlara ateşi verme anlatısında düzen bozucu ve meydan okuyucu bir “cahil cesareti” içerisindedir. İnsan; kurulu nizamın ve kanunun dışına çıkma -bazen- istem ve davranışını sergileyen varlıktır. İnsanın bu

başkaldırmaları veya meydan okuyuşları -daha sonraları tekniğin de eklemesiyle- Batı düşünce tarihinde daha sert ve yıkıcı olmuştur. Nitekim Batı mitolojisi ve dini inanç literatüründeki anlatımlar bir isyan veya meydan okuma içeriği taşır. Gerek mitolojik anlatım olan “ateşi çalma” eyleminde, gerekse dini anlatım olan hayat ağacından (iyiyi ve kötüyü bilme ağacı) “izinsiz yeme” eyleminde söz dinlememe, meydan okuma, isyan ve mücadele söz konusudur. Nitekim dini anlatımda (Eski ve Yeni Ahitte) insan; salt aldanan bir varlık değil, tanrı karşısında kendinde ona karşın zıtlık bulunduran bir varlıktır. Tanrı, insanı kendisine tehdit olarak gören bir karakter şeklinde tasvir edilir. İnsan-tanrı arasındaki zıtlık “toprak senin yüzünden lanetli oldu (Tekvin, 3: 17)” cümlesinde olduğu gibi insan-dünya arasındaki zıtlığı da oluşturmuştur.¹

Mitolojideki ve Tevrat'taki bu zıtlık ve düşmanlık İsa-Mesih aracılığıyla aşılmaya çalışılmıştır. Tanrı, İsa-Mesih'e dönüştürülerek insan-tanrı olmuş ve yeni bir insanlık/*humanity* süreci oluşmuştur. Tüm varlığımızın bedene yani ruhun İsa-Mesih'e dönüştürülmesi Patristik Hımanizm'in genel yörüngesidir. Bu dönüştürücü antropoloji, genellikle tanrılaşma veya yücelme olarak bilinir. İlahi kabul boyunca tanrıyla birleşme tarafından nitelendirilmiş olan bu yeni insanlık, hakiki insanlığa erişebilir. Öyle ki tanrının varoluşu kendi insanlığının yansıması olarak artar. O, ilahi hayırseverlik olarak İsa'da cisimleşmiştir. Kilise babaları için kurtuluşun sonu, hayat veya yeni yaratımdır. Kurtuluşun İsa'daki tanrı tarafından gerçekleşmesiyle ve yeni insanlığın yaşam gerçekliğine katılımıyla, Hıristiyan hayatı kutsal eğitim veya paideia olur. Bu kutsal eğitimin amacı İsa-Mesih'e hazırlanmak için İsa'nın ahlaki karakteriyle akıl, bilgi ve toplumsalın doğal yeteneklerini birleştiren Tanrı imgesini doğurmak için tamamlanmıştır.

Hıristiyanlığın öğretisi çerçevesinde oluşturulan yeni sosyal düzenle alakasız olan zenginler, Tanrının gerçek görüntüsünü taşıyan fakirliği görmezden gelirler. Tanrı'nın İsa bedeninde cisimleşmesiyle, Hıristiyanlığın doğru imgesi olarak görülen fakirlik Mesih'te dolayısıyla Tanrı'da olmuştur ve her insan onun lütfunun zenginliklerinden faydalanabilir. Böylece insan-tanrı arasındaki zıtlık yalnızca ontolojik olarak aşılmamış aynı zamanda tanrının İsa bedeninde yeryüzünün fakirliğine şahit olmasıyla iktisadi olarak da aşılmıştır.

Doğru Tanrı imgesi; Mesih-İsa'da katılımıyla insanlığımızın ikmal ve kutsal hayata uyumumuz için iyi haberdır. Hıristiyan hayatı, Mesih'in insan oluş gücünde varlık anlamına gelir. Yeniden dirilme gücünde yeni bir hayatı

¹ Salime Leyla Gürkan, “Yahudi ve İslam Kutsal Metinlerinde İnsan'ın Yaratılışı ve Cennetten Düşüş”, İslam Araştırmaları Dergisi, sayı 9 (2003): 8.

yaşayan, haccın gücüyle bağışlanma ve yargılanmayı yaşayan beşeri nizamda kilise, İsa'nın şahsında yeni hayatı getiren, yargılayan ve cisimleşen yeni insandır. İsa; incilin, kilisenin, teolojinin gücü ve merkezidir. Fakat bununla birlikte insanlık; akıl, adalet ve kültürdür. Patristik Teoloji, Hristiyanlığın hümanizm zeminine yani Tanrı'dan İsa'ya/insana kayışı doğurmuştur.² Roma/Helen kültürüne göre zayıf kültür olan İsa'nın ve havarilerinin çevresinde gelişen Hristiyanlık kültürü, Helen kültürünün kendisine nüfuz etmesine engel olamamıştır. Nitekim Alfred Benn, Hristiyanlığın, Yeni-Platonculuğun en temel unsurlarını Platon'un kendi özgün sisteminden derinlemesine kazandığını iddia eder.³

Hristiyanlığın Patristik dönemde İsa-Mesih/oğul üzerinden Romalılaştırılması veya beşerileştirilmesi yani hümanist bir karaktere bürünmesi yeterli görülmemiştir. Erasmus ve Luther, bu hümanistleşme sürecini daha da derinleştirmişlerdir. Bu bağlamda çağdaş olan Erasmus ve Luther için çağdaşları, Erasmus'un dini reformun yumurtasını kuluçkaya yatırdığını Luther'in ise onu çatlattığını ifade etmişlerdir.⁴ Döneminde Hristiyanlığın krizini gören Erasmus Hümanizmi, Hristiyan uygarlığını korumak iddiasında olmuştur. Hayatı boyunca kendine amaç olarak hümanist yazını ve kutsalı bir araya getirmeyi veya uzlaştırmayı seçmiş olan Erasmus'a göre beşeri toplumun amacı, kutsal için dünyayı asimile etmektir. Bunu yapabilmesi için insana fani güçler verilmiştir. Bu şekilde Erasmus, Hristiyanlaştırılmış klasik erdemliliği ve aynı zamanda Hristiyan eğitimi beşerileştirmiştir. Hristiyan aşağılamaları, Hristiyanlığı beşeriliğine/*humanity* dönüştürmeye çalışmıştır. Paganizme yakın olan Erasmus, Promete ve İsa örneğini sentezlemeye çalışır. Tanrıya yaklaşımda ve insanlığın sınırlarına ulaşma çabalarımızda, insanın hırs ve gururunun en büyük simgesi asi Prometheus'u taklit etmemizi salık verirken, genellikle daha muhafazakâr düşünce olarak İsa'yı insanlığın baş örneği görür.

Her insanın İncil'in basit Hristiyan hakikatlerini anlayabileceğini ve tevazu emrini izlemesi gerektiğini vaaz eden⁵ Luther, akademik bir kurumda yetişmiş ve akademik maksatla oluşturduğu reform programıyla kilise ve toplumsal yapının dönüşmesine yol açmıştır. Onun bu reformist tutumu dinî, sosyal ve siyasal reformcu hareketin lideri olarak etkisini Luthercilik

² Jens Zimmermann. "Bonhoeffer's Christian Humanism in "A World Come of Age". *Christian Humanism and Moral Formation in "A World Come of Age* içinde, haz. J. Zimmermann ve Natalie Bold (UK: Cambridge Scholars Publishing, 2016), 14-20.

³ Sadık Türker, *Batı Düşüncesinde Üçleme Sorunu* (İstanbul: Külliyyat Yayınları, 2012), 52.

⁴ Daniel Preus, "Luther and Erasmus: Scholastic Humanism and the Reformation", *Concordia Theological Quarterly*, sayı 46 (1982): 219.

⁵ Fritz Caspari, "Erasmus on the Social Functions of Christian Humanism" *Journal of the History of Ideas*, sayı 8 (1947): 86.

olarak göstermiştir. Formel veya profesyonel felsefe veya metafizik geliştirmeyen, felsefenin metotlarını, teolojiye veya imanın meselelerine uygulamayı düşünmeyen bir teolog ve papaz olan Luther'in çağrısı ve vazifesi felsefe yapmak değildi. Daha çok Hristiyanların gerçeği nasıl öğreneceğine büyük özen gösterdi. Neo-Platonistlerin aksine Luther tanrının iki krallığını; tanrının onları yönettiği iki ayrı müttefik birliktelik olarak anladı. Onun iki krallık anlayışı, temel olarak ortaçağdaki mevcut yeryüzü ve tanrı krallığı anlayışını veya Katolik görüşü değiştirdi. Wright'ın iddiasına göre temelde Luther için Tanrı'nın iki krallığının varlığı bir Hristiyan gerçeği idi. Bu anlayış Luther'in Reformasyon dünya görüşünü/*Weltanschauung* temsil etti.⁶

Luther'in iki krallık anlayışı, Tanrının idaresi ve yasasından (*Eigengesetzlichkeit*) -Makyavelci dünyevi özerklikte olduğu gibi- dünyadan çekilen manastır aşırılığında kaçınmanın bir tarzını temsil eder. Bu bağlamda Tanrı ve dünya krallığına vurguda bulunan Luther için Hitler'in varoluş zeminini oluşturduğu iddiasında bulunulur.

Kurumsal hayatın ahlaki özerkliği/*Eigengesetzlichkeit*; Jean Bodin, René Descartes, Immanuel Kant, Adam Smith, Karl Marx, Toplumcu Darwinciler ve Klasik Liberallerin çoğunun çalışmalarında vurgulanmıştır. Kutsal kontrolden bağımsız doğadaki yasaları belirleme fikri Darwinizm'in ve genel olarak fizik bilimlerin önemli birleşenidir. Weber'in modernleşme yorumunda Luther, modern rasyonelliğin ilk öncüsü olarak sayılmıştır. Luther'in iki krallık kavramını benimseyen Weber, dahili ve harici insan arasındaki ayrımları, dini hayata karşı kamu siyasal hayatın modern ideasını ayırt etmiştir. Luther'in iki krallık doktrinini "ahlaki özerklik" kavramıyla sahte iki krallık doktrinine dönüştürmüş ve bu kavramı Batı'nın rasyonelleşme süreci fikrini tanımlamak için kullanmıştır. Bu kavramla modern kapitalist rasyonelliği nitelendiren Weber'in tanınmış tezi, Protestan ahlakın dünyevi asketik ve rasyonel kapitalist ruh, ekonomik çevre için miras alınmış kişisel çıkar üzerine temellenmiş bağımsız etik kavramının uygulanmasını temsil eder.⁷ Bu bağlamda Luther, yalnızca Hitler'in varoluş zeminini doğurmamış Yeniçağ Avrupa medeniyetinin dünya görüşünün oluşmasında -Duralı'nın ifadesiyle- "Maddeci-Mekanikçi-Hürriyetçi-Positivci- dindışı dünya tasavvuru çerçevesinde hür sermayecilik ideolojisinin"⁸ gelişmesinin zeminini oluşturmuştur.

⁶ William J. Wright ve Richard Muller , *Martin Luther's Understanding of God's Two Kingdoms A Response to the Challenge of Skepticism* (U.S. : Baker Academic, 2010), 14-15.

⁷ *A.g.e.*, 27-31.

⁸ Ahmet Dağ, "Ş. Teoman Duralı Düşüncesinde Metafizikten Makinaya Batı Medeniyeti", *FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, sayı 22 (2016): 259.

b. Gnostik-Dini-Bilimsel Bir Hareket Olarak Transhümanizm

Bacon, Descartes, Kepler, Newton, Galileo gibi 17. yüzyıl filozof-bilim adamları, teosantrizmin geriletilip antroposantrizmin/hümanizmin önünü açıldığı bir dönemde maddeci-akılcı bir dünyanın oluşumunu sağlamışlardır. Bu düzlemde insan, hümanizmin varlığıyla yetinmemiş hümanizmi daha da radikalleştirme sürecini yani transhümanizm sürecini yaşamakta ve yaşatmaktadır. Aşırı ilerleme ideolojisi olarak anlaşılan transhümanizm, gelecek-uyumlu bir harekettir. Transhümanizmin öncü teorisyenlerinden olan Nick Bostrom, derin tarihsel köklere sahip olduğunu iddia ettiği transhümanist fikirlerin tarihsel köklerini antik Sümer'deki Gılgamış Destanı'na kadar götürür. Fakat gerçek olan şu ki 16. yüzyılın Rönesans'ı, 17. yüzyılın bilimci devrimi ve 18. yüzyılın Aydınlanması, transhümanizmin tarihsel kökleri olan işlevlerindedir. Bostrom ve diğer transhümanistler, Aydınlanma projesinin ve onun ideal ilerlemesinin uzantısı olan transhümanizm görüşünü doğrular. Nitekim Bostrom'a göre insan akılçılığının ve bilimin gücüne inancı içeren Aydınlanma mirası hala modern kültürün önemli şekillendiricisidir.⁹ Ona göre Rönesans hümanizmi bilimsel, ahlaki, kültürel ve manevi olarak yüksek derecede gelişmiş çok yönlü insan yaratmıştır. Bu bağlamda Mirandola'nın "İnsan Onuru Üzerine Nutuk" eseri bu hümanizmin örneği iken F. Bacon'un "Novum Organon" eseri ise Aydınlanma çağına başlatıcısı olarak görülür. Newton, Hobbes, Locke, Kant ve Condorcet gibi filozofların fikirleri Rönesans'la birleşerek vahiy ve dini otoriteden daha çok deneysel bilimi ve eleştirel akli vurgulayan rasyonel hümanizmin temelini oluşturmuştur. Gerek bu iki metin ve gerekse bu tür düşünürler transhümanizmin rasyonel hümanizmde kök bulmasına yol açmıştır.¹⁰

Nitekim ilginç tarihsel çalışmaların birçoğu, F. Bacon, J. Kepler ve İ. Newton gibi öncü figürler üzerinde odaklanmasıyla Avrupa düşüncesinin modern dünyaya geçişini izlemiştir. N. Bostrom'un "Transhümanist Düşüncenin Tarihi" adlı eseri transhümanizmi, 18. yüzyıl Avrupa Aydınlanmacı fikirlerin devamı olarak görür.¹¹ Bilim ve teknolojinin devam etmesi ve hızlanması inancını paylaştan transhümanistlerin ilerlemecilik

⁹ Hava Tirosh-Samuelson, "Science and the Betterment of Humanity: Three British Prophets of Transhumanism", *Building Better Humans? Refocusing the Debate on Transhumanism* içinde, haz. H. Tirosh-Samuelson ve K. L. Mossman (Frankfurt: Peter Lang, 2005). 55.

¹⁰ Nick Bostrom, "A History of Transhumanist Thought", *Journal of Evolution and Technology*, sayı 14 (2005): 2-3.

¹¹ Farzad Mahootian, "Ideals of Human Perfection: A Comparison of Sufism and Transhumanism", *Building Better Humans? Refocusing the Debate on Transhumanism* içinde, haz. H. Tirosh-Samuelson ve K. L. Mossman (Frankfurt: Peter Lang, 2005). 148.

anlayışı onların Aydınlanma köklerini gösterir.¹²

Transhümanizmin peygamberleri olan J. Huxley, J. B. S. Haldane ve J. D. Bernal, ilkelerini açıkça konuşan ve irdeleyen bilim adamları ve kamu entelektüelleridir. Transhümanizm, terimi *New Bottles for New Wine-1957* eserinde J. Huxley tarafından icat edilmeden öncesine kadar Haldane'nin "Deadalus-1924", yine Huxley'in "Religion without Revelation-1927", Bernal'ın "The World, The Flesh and the Devil-1929" eserlerinde mana olarak ifade edilmiştir.¹³ Transhümanizm; modern bilim ve teknolojinin güç ve imkanıyla ölümsüzlük veya hayatın uzaması ayartıcı vaadini aşkın kutsal bir varlıktan daha çok beşerî çabalarla başarmayı özetler. Bilim ve teknolojinin yüceleştirme ve aşkın tanrının yersiz olma temsilinde transhümanizm, kendini seküler bir proje olarak dinin yerine konumlandırır. Hem Bostrom hem de Bainbridge'e göre dine seküler bir alternatif olan transhümanizm, dinin eskatolojik fantezileri üzerinde gerçekleşebilir. Din ve laiklik arasında parlak bir çizgiyi yaratmak için zıtlık/*contrast* dizisini hatırlatır ve pre-modern bir geçmişi çağırır. Akıl hurafenin, bilim büyüünün ve gerçeklik ise illüzyonun yerini alır. Bilim ve teknoloji vasıtasıyla yeryüzünde cenneti gerçekleştirmek için insan, tanrının yerini alır. Dini-seküler ikili sistemin kültürel çatışması modern, rasyonel ve ilerlemeci örtüsü dinin eskimiş, hurafeli ve gerici tarafıyla yer değiştirir. Transhümanizm etrafında dönen tartışmalar; din ve bilim arasındaki sınırların dolaşıklığında ve sınırlandırılmışlığındadır.¹⁴

Transhümanizm, yeryüzünde cenneti yaratabilecek unsur olarak destekleniyor. Fakat Hristiyan ve diğer batılı geleneklerin çarpıcı yokluğunda kurtuluştan ayrılmayıp ahlaki kurtuluş gerginliği olarak resmedilmiştir. Transhümanizm özünde seküler olmasından daha çok temel olarak dini veya Hristiyan değildir. Farklı zaman ve mekânlarda yeniden şekillenmiş, tartışılmış ve yeniden yapılandırılmış olarak bu biçimlerin sınırları geçilmiştir. Bu yorum ve normatif meydan okumalar, onu din ve seküler arasında konumlandırmaz. Garret Keizer'a göre çağımızın merkezi, transhümanist proje tarafından konumlanan sorusu "Biz melek mi olmak veya yoksa insanoğlu mu olmak isteriz?" sorusudur.¹⁵

¹² Robert Ranisch, "Morality", *Post-and Transhumanism: An Introduction* içinde, haz. R. Ranisch ve S. L. Sorgner (Frankfurt: Peter Lang). 10.

¹³ Mahootian, *Ideals of Human Perfection*, 144.

¹⁴ Linell E. Cady, "Religion and the Technowonderland of Transhumanism", *Building Better Humans? Refocusing the Debate on Transhumanism* içinde, haz. H. Tirosh-Samuels ve K. L. Mossman (Frankfurt: Peter Lang, 2005). 83-88.

¹⁵ *A.g.e.*, 97.

Transhümanizmi “gnostik açıklamaları teşvik ediyor” diye suçlayan C. Christopher Hoo’ya göre bedeni basit bir protez olarak gören transhümanizm, bir anlamda gnostisizmin yeniden dirilişidir. İnsan bedenini kötü olduğu gnostik açıklamasını reddeden Hristiyanlar için; yeniden dirilme ve efendinin bedensel dirilişiyle kutsallaştırılmış cisimleşme tanrı tarafından tasarlanmış kimlikleri için temeldir. Bedeni, manipüle edilen protez olarak gören transhümanistler, gnostiklerden farklı olarak ruh kavramını reddederler.¹⁶

Transhümanizmi dini veya gnostik bir menşei dayandıran yaklaşımların yanında onu Nietzsche’ye dayandıran yaklaşımlar da mevcuttur. Sorgner, transhümanizm ve Nietzsche felsefesi hususiyetle *posthuman* ve Nietzsche’nin “üst insan/*over human*” kavramı arasında temel benzerliklerin olduğunu düşünür. M. More, yalnızca benzerlik olmadığını transhümanist fikirlerin doğrudan Nietzsche’den etkilendiğini iddia eder. Nietzscheci “yabancı” fikrinin örneği transhümanizm, onun ebedi döngü için en belirgin örnektir. Nietzsche bu fikrin “üst insan”dan ayrılmaz olduğunu düşünmüştür.¹⁷

Akılcılık, ilerleme ve iyimserlik gibi kavramlara sahip transhümanizmin kökleri Aydınlanmada bulunur ve ultra-hümanizm olarak da tanımlanabilir. Mevcut insan anlayışını sorunlaştıran ve insan gelişimi kavramını önemseyen transhümanist hareket ve düşüncenin, hedefe ulaşmadaki baş anahtarları bilim ve teknolojidir. İyileştirici tıptan nano-teknolojiye, yaşam süresinin uzatılması, zihin yükleme ve kırıyaniks/*cryonics** ve diğer alanlarda çeşitli amaçlara sahiptir.¹⁸

Bostrom’a göre son 20 yılda aşamalı olarak gelişmiş transhümanizm; seküler hümanizmin ve aydınlanmanın büyümesi olarak görülebilir. J. Hughes’e göre transhümanizm, insanoğlunun beden ve beyin sınırlarını aşmak için teknolojiyi kullanmayı savunur. Nitekim transhümanizm, insan kapasitesi ve yaşamını geliştirmek için yeni teknolojilerin gelişimini ve kullanımını

¹⁶ Stephen Lilley, *Transhumanism and Society the Social Debate over Human Enhancement* (London: Springer, 2013). 30.

¹⁷ Max More, “The Overhuman in the Transhuman”, *Journal of Evolution and Technology*, sayı 21 (2010): 1.

* Cryonics; Yunanca “kryos” soğuk anlamına gelen kelime ileride çağdaş tıbbın gelişmesi umuduyla insan veya hayvan bedeninin dondurularak yıllar sonra diriltilmesini amaçlayan programa sahiptir.

¹⁸ Francesca Ferrando, “Posthumanism, Transhumanism, Antihumanism, Metahumanism, and New Materialisms Differences and Relations”, *An International Journal in Philosophy, Religion, Politics, and Arts*, sayı 8 (2013): 27.

savunan bir harekettir.¹⁹ Transhümanizmi, hümanizmin radikalleşmesi olarak anlayan Bostrom'a göre seküler hümanist düşüncede kökleri olan transhümanizm, yalnızca insan doğasını geliştirmenin geleneksel vasıtaları eğitim ve kültürel seyreltmeyi/rafine değil bu süreci daha radikalleştirerek teşvik eder. Fakat tıp ve teknoloji uygulamasını doğrudan uygulamayla temel biyolojik sınırlarımızı alt eder.²⁰ Akımlarını dinlerden ve kùltlerden ayıran transhümanistler, doğüstü güçlere başvurmadıklarını açıkça belirtirler. Transhümanistler, bilim ve mühendislikle ilişkilendirildikleri için bilimsel seküler ikna normlarına uymalıdır. Spekülatif ve hayal edilen on, yirmi veya kırk yıllık gelişmeleri içeren çalışmalara sahip transhümanistlerin yöntem bilimi, geleceğin inter-disiplin çalışma sahalalarının uygulamasına benzer.²¹

c.NBIC Yoluyla İnsanı Aşmak veya Transhümanist Süreci Yaşamak

Bilim ve teknolojinin imkânlarını kullanarak insanın daha da geliştirilerek dönüştürülmesi amacını taşıyan transhümanizm kavramında Latince önek olan “trans” geçişi ifade eder ve trans-hümanistler, insanlığın geçişi için olası bir köprü olarak hizmet edebilecek bir şeyi işaret ederler. Bilim kurgu yazarları, boş ümit veren gelecekçi/*futurist* teknolojilerin taslaklarını sunar ve çok ilginç senaryoları ortaya koyarlar. Biyoteknoloji, nöroteknoloji, enformasyon teknolojisi, nanoteknoloji ve alakalı bilimlerden oluşan transhümanizm ortaya çıkmaz.²²

Transhümanistler, geleneksel hümanizmin sınırlı alet kiti için ilerlemiş teknolojilerin meyvelerinin artmasından ümitlidirler. NBIC (nanoteknoloji, biyoteknoloji, bilgi teknolojisi ve bilişsel bilim) teknolojileri paketindeki gelişmeler insanlara kendi doğal ve morfolojileri üzerinde benzeri görülmemiş bir denetim imkânı verir. Nanoteknoloji çok hızlı ve hassas atom ölçekli üretim tekniklerini içerir. Genetik/alt hücresele düzeyde hayatı ve hayat sistemlerini manipüle etmek için aletleri içerir. Teknoloji yapay zekâ (AI) ve beyin makine ara yüzeyleri (BMI) gibi siberetik teknolojileri ve bilgisayarlaşmayı içerir. Bilişsel bilim ise beşerî ve beşerî olmayan çalışmaların aşamalı ortaya çıkarılmasında yapay zekâ, zihin felsefesi ve nörobilim gibi disiplinler için şemsiye bir terimdir.

¹⁹ Ronald Cole-Turner, “Introduction: The Transhumanist Challenge”, *Transhumanism and Transcendence Christian Hope in an Age of Technological Enhancement* içinde, haz. R.Cole-Turner (Washington: Georgetown University Press, 2011),11.

²⁰ Mark Coeckelberg, *Human Being @ Risk Enhancement, Technology, and the Evaluation of Vulnerability Transformations*, (London: Springer, 2013), 29.

²¹ Lilley, *Transhumanism and Society*, 26.

²² *A.g.e.*, 4.

Transhümanizme göre insanlık gelecekte teknoloji tarafından radikal olarak değiştirilecek ve yaşlanmanın kaçınılmazlığı, insan ve yapay zekâlar üzerindeki sınırlandırmalar, gönülsüz acı çekme ve dünya gezegeninde sınırlandırılmamız gibi kaçınılmaz parametreleri içeren yeniden tasarlanan insanın durumunu önceden görebiliriz. NBIC (Nano, Bio, Info, Cogno) ile yani nanoteknoloji, biyoteknoloji, enformasyon teknolojisi ve bilişsel bilimle insanın yetenek ve kapasitelerinin artırılabilmesine inanılır. Teknolojiyle kendi insanlık duyumuzun altını oyarak insanüstü zekaya sahip versiyonumuzun halefi olan “Human 2.0”ın yükseltilerek veya alçaltılarak ortaya konulabileceğimizi iddia eden ve disiplinler arası bir ürün olan transhümanizm; bilim adamı, filozof, sosyolog, tıp doktoru, psiko-farmakolog, mühendis, hukukçu ve bürokrattan sanatçılara, fütüristlere hatta hippilere kadar birçok unsuru içinde barındırır. Genetik, morfolojik (plastik cerrahi vb.), farmakolojik veya cybor-teknolojik olarak (mekanik veya dijital cyborg yaratarak, dijital varlığını geliştirmekle, bilgisayara birinin zihninin içeriğini yüklemek vasıtasıyla) çeşitli tarzlarda versiyonlar gerçekleştirilebilir.²³

Bilgisayar ve biyo-teknolojideki vaat veya tehdidindeki ilerlemeler varlık için sadece nesnelere daha iyi yapmaz toplumu dönüştürür. Fakat insanoğlu dönüşmüş; üst insan/*superman* yetenekleriyle daha sağlıklı, daha yakışıklı ve daha güçlü olmuştur.²⁴ Teknoloji, doğrudan insan özellikleri veya yeteneklerini değişiklik yaparak insan hayatını geliştirme teşebbüsünde kullanılmıştır. Atletler, güç veya dayanıklılıklarını artırmak için ilaçlar kullanırlar. Fiziksel görünümünü geliştirmek için kozmetik ameliyat dünya etrafında kullanılırken, milyonlarca erkek cinsel performansını artırmak için viegra ilaçları alırlar. Üniversite öğrencileri sadece öğrenim zorlukları için değil zihinsel yeteneklerini geliştirmek için ilaç alırlar. Endişe/*anxiety* ve depresyonu tedavi etmek için tasarlanmış kendi, ruh halini aydınlatmak ve yükseltmek için tasarlanmış ilaçlar alır. İnsan gelişiminin günümüz teknolojileri ilaç ve ameliyat reçeteleriyle sınırlıdır. Nanoteknoloji, enformasyon teknolojisi, hücre yenileme ve organ nakli doğrudan beyinle etkileşim araçlarıdır.²⁵

Kendine yönelmiş evrimi savunan uluslararası bir hareket olan transhümanizm, bilim ve teknolojinin insanlık vasıtasıyla deneyimlenmiş

²³ Stefan Lorenz Sorgner, “Perfecting Human Beings: From Kant and Nietzsche to Trans- and Posthumanism”, *Trans-Humanities Journal*, sayı 9, (2016): 42.

²⁴ J. R.U. Sirius ve Jay Cornell, *Transcendence: The Disinformation Encyclopedia of Transhumanism and the Singularity* (San Francisco: Disinformation Books, 2015), 9.

²⁵ Cole-Turner, “Introduction”, 1.

doğal sınırların üzerinden geldiğini önerir. İlk transhümanist örneği olan Nick Bostrom, NBIC'teki muhtemel gelişmeler olan insanvari terminatör robotların, moleküler nano silahların, yeni genetik virüs türlerin ve düşünce kontrolünün insan ırkının muhtemel karşılaşılabileceği en büyük varoluş riski olduğunu iddia eder.²⁶ Bireysel insan hayatının algılanan sınırlarının ötesinde yaşamak, transhümanist kültürün merkezi takıntısıdır. Tıpkı kapitalizmin komünizmin düşmanı olması gibi ölüme karşı olan transhümanist için ölümcül/fani kişi düşmandır.²⁷

Transhümanistler, genellikle modern toplumu, ekonomiyi, bilimi ve teknolojiyi, toplumsal hayatı yalnızca topluluğun olgunlaşması ve potansiyelinin tamamını gerçekleştirilmesini sağlayacağını gerekçesiyle takdir ederler. Üstün insan için büyük engel olarak gördükleri ölüm ve çöküşü tedavi ederler. Bu duruma “Yeni Aydınlanma” diye atıfta bulunan Simon Young, açık sözlü olarak “Ölüm benim için bir müstehcenliktir” der ve hastalığı, engelliliği ve yaşlılığı “biyolojik kölelik” olarak ifade eder. Ölümü yenmek, ölümün çerçevesini uzatmanın bir yoludur. Üst insan bakımından irade, ölümün zaptıyla ile güçlenir.²⁸ Ölümsüzlüğü içeren transhümanist görüşe göre, ölümün üstesinden beden ve zihin sayesinde gelinebilir. İlk olarak genetik seleksiyon ve genetik mühendislikle, erken öldüren hastalıkları savuşturarak ve yaşlanmaya karşı bağışık olarak fiziksel sağlığımızı sağlayabilir. İkinci olarak bu başarısız olursa tekno-dahiler, kendi bilincimizi içeren beyin kapasitemizi bilgisayara yüklemenin bir yolunu bulabilirler. Daha sonra bilgisayar donanımının içinde yazılım olarak sonsuza kadar zihnimizde yaşayabiliriz.

Daha önce homosapiens olarak bilinen varlık, yerini homo cyberneticusla yer değiştirecektir. Hümanizm bizi hurafenin zincirlerinden kurtarmışken, transhümanizm ise bizi biyolojik zincirlerimizden kurtarır. Transhümanistin gururlu agresifliği bize Prometheus’u ve Prometeci ruhu hatırlatır. “Biz insanlar tanrılardan, doğa ilkeleri ve kaynaklarından kaderimizi kendi elimize almalıyız.” Prometeci sözü transhümanizmde maksattır. 21. yüzyılda insanın düşmesi inancı süper-biyolojiyle onun kaçınılmaz aşkınlığı inancıyla yer değiştirecektir. Teknolojideki ilerleme, ütopyacı görüş eşliğinde Prometeci kibre bağlı ilerlemektedir. Gelecek insanın gerçekleşmesi görüşü veya hatta insan sonrasının/*posthuman* gerçekleştiği rasyonel zekanın krallığında onun önceki biyolojik mahkumiyetini aşmaktadır. Sadece birey olarak değil aynı zamanda bir sosyal topluluk ve hatta bir kozmik toplum olarak yaşayacağız.²⁹

²⁶ Sirius ve Cornell, *Transcendence*, 4.

²⁷ *A.g.e.* 109.

²⁸ Lilley, *Transhumanism and Society*, 6, 22.

²⁹ Ted Peters, “Progress and Provolution, Will Transhumanism Leave Sin Behind?”,

Fütüristik bir vizyon olarak bilim ve teknoloji den kaynaklandığı farz edilen transhümanizm, bilim ve teknolojiyle insanlığın; aptallık, hastalık, ağrı, yaşlanma veya ölüm gibi biyolojik ve fiziksel sınırları aşmasına olanak verir. Memnun olduğu teknoloji den emir alan transhümanizm, teknoloji vasıtasıyla otoriter bir tutum kazanır.³⁰ Helen hümanizmi; mitolojik, gnostistik (neoplatonist) rasyonalite düzleminde, Hıristiyan hümanizmi; dini-gnostik düzlemde, Rönesans ve aydınlanma hümanizmi; rasyonel düzlemde gerçekleşirken transhümanizm ise bilim ve teknoloji düzleminde gerçekleşmiştir. Bu bağlamda transhümanizm, post-humanite davasını ilerletmek isteyen bir harekettir. Nitekim transhümanist hareket insanın konumunun yeniden yapılandırılması için bilim ve teknolojinin kullanılması gerektiğini savunur. Onlar hastalığı yenmeyi, mutsuzluğu ortadan kaldırmayı, kıtlığı sonlandırmayı veya ertelemeyi belki de süresiz olarak ölümün kendisini kaldırmaya imkân verecektir. Uzun süredir kurulan rüyalar, yeni güçlerimizin başlangıcını mümkün kılabilir. Transhümanizmin soyaçekim/*atavistic* olmayan vicdanı, faydaları yükseltir ve herkesçe bilinen risklerini ise en aza indirger. Bu amaca ulaşmak için transhümanistler arasında evrensel uzlaşma yokken genel taslağı yeterince açıktır. Genetik mühendisliğinde, yapay zekâ, robotlarda ve nano-teknolojideki ilerleme, Baconcu görüş “the relief of man’s estate” başarısını mümkün kılacaktır.³¹

Gündemi; hastalığı yok etme, fiziksel kabiliyetimizi, zekâyı ve duygusal durumumuzu geliştirme, herkes için daha mutlu toplum yaratma ve nihai olarak yaşlanmayı yok etmek olan transhümanistler için sağlık ve mutluluğu kovalamak yanlış değildir ve ömrü uzatma ve zekâyı geliştirmenin insan yeteneğinin üzerinde sınırları yoktur.³² Herkesin hoşlanacağı daha iyi zihin, beden ve hayatlara olanak tanıyan yeni teknolojilere erişen gelişmeyi destekleyen, insanların daha iyi olmasını isteyen “Dünya Transhümanist Derneği”, şeylerin daha iyi olacağı bir zamanda ümitvar bir vizyon sunar. Onlara göre savaş, yiyecek ve su kıtlığı, küresel ısınma, ekonomik istikrarsızlık, manasız şiddet ve sahip olduğumuz çoğu küçük bağlılıkla

Transhumanism and Transcendence Christian Hope in an Age of Technological Enhancement, içinde, haz. R. Cole-Turner (Washington: Georgetown University Press, 2011), 64-68.

³⁰ Hava Tirosh-Samuelsan and Kenneth L. Mossman, “New Perspectives on Transhumanism”, *Building Better Humans? Refocusing the Debate on Transhumanism* içinde, haz. H. Tirosh-Samuelsan, K. L. Mossman (Frankfurt: Peter Lang, 2005), 44.

³¹ Charles T. Rubin, “What is the Good of Transhumanism?”, *Medical Enhancement and Posthumanity* içinde, haz. B. Gordijn ve R. Chadwick (London: Springer, 2013), 137.

³² Kenneth L. Mossman, “In Sickness and in Health: The (Fuzzy) Boundary between “Therapy” and “Enhancement”, *Building Better Humans? Refocusing the Debate on Transhumanism* içinde, haz. H. Tirosh-Samuelsan, K. L. Mossman (Frankfurt: Peter Lang, 2005), 247.

mevcut sosyal kurumlar bu sorunların üstesinden gelebilir.³³

Transhümanite; bilim, mühendislik ve teknoloji sayesinde olan kurtuluş ve aşkınlıktır. İnsanın durumunu değiştirmek için bu cesur planı olası bir gerçekimiz olarak ciddiye almalıyız. Bilimsel ütopyacılığın öncüsü olarak görülen transhümanizm, son yirmi yılda zemin kazanmıştır. Dinî sağdan, seküler sola garip dostluklar yapan muhafazakarlar, insan doğasını korumak ve gelişmiş teknolojileri yasaklamak için argüman öne sürmüşlerdir.³⁴ Transhümanist deklarasyonunun maddelerinden biri “yaşlanmanın, bilişsel kusurların, gönülsüz acı çekmenin ve dünya gezenine kapatılmamızın üstesinden gelerek insanın potansiyelini genişletme imkânını düşüneneğimize” dair maddesidir.³⁵ Transhümanizm için idrak; beyin işlevini korumak ve geliştirmek için anahtar biliştir Bu yapay zekânın herhangi bir formunu yaratmada anahtardır. Öyle ki bilişsel bilim, tekillığe ulaşmada çok önemlidir. Bu bağlamda IQ ve hafızanızı geliştirmek isterseniz şeylerin nasıl işlediği konusunda size yardım eder.³⁶ Teknoloji biyolojik sınırlarımızı aşmamıza yardımcı olur. Bu aşmaya; nano-teknoloji, organ nakilleri, genetik mühendislik, protez, bilişsel ve ruhsal artırıcı ilaçlar, klonlama, morfolojik özgürlük ve yaşlanma karşıtı tıp örnekler.³⁷

Rönesans hümanizminin ve Aydınlanmanın akıl, bilim ve ilerleme gibi vecizelerinin/*motto* devamı sayılabilecek transhümanizm, insan doğasının radikal dönüşümünü arzulamıştır. Transhümanistler yetersizlik, hastalık ve ölüm korkusu gibi gerçeklere karşı yalnızca bireylerin değil tüm türlerin toplumsal, zihinsel ve biyolojik gelişimini ilerletmek istemektedir. Transhümanizm de bazıları için “geçişsel insan/*transitional human*” sıradan bir insanın beşeri evriminde bir aşamadır. Bugünden uzak, gelecekteki insan için bir terimdir. Böylece *transhuman*** genetik mühendisliği, psiko-farmakolojiyi, geç yaşlandırıcı terapileri, sinirsel ara yüzleri, gelişmiş bilgi-yönetim aletleri, hafıza artırma ilaçlarını, giysi bilgisayarları ve bilişsel teknikleri kullanımından dolayı sıradan insandan daha çok gelişmiş varlıktır. Transhuman artırılmış insan olduğundan transhümanizmin savunucuları H+ (büyütülmüş insanlık) olarak insanlığın görünümüne atıfta bulunur. Diğerleri için “transhuman” teknolojik açıdan güçlendirilmiş kişiyi değil,

³³ Lilley, *Transhumanism and Society*, 1-2.

³⁴ *A.g.e.*, vii.

³⁵ Sirius ve Cornell, *Transcendence*, 3.

³⁶ *A.g.e.*, 49.

³⁷ *A.g.e.*, 173.

** Çalışmada cyborg, transhuman ve posthuman kelimeleri farklı anlamlar olarak kullanılmıştır. Transhuman insanın aşılması yani “aşkın insan”, posthuman insanın geride bırakılması yani “modası geçmiş insan”, “cyborg” makine insan... Daha geniş bir açıklama için bkz., Mirenayat, *Science Fiction*, 76.

sıradan bir kimseyi teşvik eden faaliyetleri destekleyen posthuman evrimsel gelişimini artıran destekçilerini ifade eder. Genetik mühendislik, klonlama ve öjeni; seçilmiş insanları üstün transhuman türü haline getirecektir. Daha sonra robotları, biyonikleri ve nanoteknolojiyi kullanarak doğaya bağımlı olmayan posthuman türleri icat etme amacıyla olacaktır. Böylece insanlar kendilerini posthumana dönüştürecekler. Benzeri görülmemiş fiziksel, entelektüel ve psikolojik kapasiteli, kendini programlayan, potansiyel ölümsüz ve sınırsız bireyler olan insanlar olacaktır.³⁸

Sorgner, ahlaki azizliği teknolojik görünümle ilgili değil, Rönesans ideali veya sahibilik mükemmel olarak tanımlanmış çeşitli amaçlar üzerinde odaklanır. Nitekim ahlaki azizlik fikri, birçok filozof tarafından tartışılmıştır. Bu bağlamda Stoacı filozoflar, ahlak azizliğinin erdemli etik fikri lehinde argümanlar ortaya koyarken, Kant'ın felsefesi deontolojik etikle ve benzer doğrultuda pragmatik antropolojiyle birliktedir.³⁹ Özellikle bedensel ve cinsel hazlara yapılan vurgu, genellikle ölümcül, sınırlayıcı, kontrole meydan okuyan ve dağınık olarak tasvir edilen transhümanizme ve ona eşlik eden insan bedenine nefrete yayılan güçlü mantık merkezli/*logocentric* görüş ile çelişki içinde görünmektedir. Organik bedenden ayrılmak, insan durumunu arkasında bırakmak ilk amaçtır. Bu sebepten dolayı çoğu transhümanistler zihnin bir bilgisayara (sonrası tekilliktir) yüklenebileceği fikrinden ve sonrası (Baudrillard'ın modalaştırdığı) yaşayan bir sanallıktan hoşlanıyor. Böylece bizi organik vücudun üzerine yüklediği tüm kısıtlamalardan tamamen kurtarmış olur. Transhümanistler için, zihin yüklemesi nihai hayatta kalma tekniğidir.⁴⁰

Transhümanistler, posthuman sürecine ulaşmak için biyoteknolojiyi (genetik gelişim) ve enformasyon teknolojisini kullanmayı önerir. Örneğin “The Singularity is Near (2005)” eserinde Kurzweil kendimizi yükleyeceğimizi, can damarımızda nanobotlar olan, biyolojik olmayan deneyimden hoşlanan cyborglar olacağımızı iddia eder. Diğer birçok transhümanist görüşler gibi teknolojik dönüşümlerin sağlamlığı ve ölümsüzlüğü hedeflediği görülür. İnsan; gelişim teknolojileri vasıtalarıyla mevcut insan bedeninin aşabileceği fikrine sahiptir. Savunmasız ölümlüler olmaktan ziyade, güçlü, savunulamayan cyborg veya ölümsüz zihinler olarak sonsuz sanal bir dünyada yaşar haline gelebiliriz.⁴¹

³⁸ Tirosh-Samuelson ve Mossma, *New Perspectives*, 31-33.

³⁹ Sorgner, *Perfecting Human Beings*, 42.

⁴⁰ Michael Hauskeller, *Sex and the Posthuman Condition* (London: Palgrave, 2014). 5.

⁴¹ Coeckelberg, *Human Being @ Risk Enhancement*, 22.

d. Cyborg-Tanrı İnşa Sürecinde Transhümanizm

Önceleri teorik zeminini Rönesans ve Aydınlanma düşüncesinde bulan sonraları ise hem terim olarak hem de bir proje olarak hayatı ve insanı biçimlendirmek isteyen transhümanizm kurumsallaşma, sinema, roman, yapay zekâ çalışmaları ve robotlar ile insan ve çevre üzerinde etkiye bulunmuştur. Bu bağlamda 1990'ların sonlarında bir grup transhümanist eylemci "Transhümanist Beyanname" yazmıştır. Bu beyanname, teknolojik ilerlemelerin planlamasına ve kullanılmasına ilişkin çeşitli ahlaki konuları belirtiyordu. 1998'de "Dünya Transhümanist Derneği-WTA" Nick Bostrom ve David Pearce gibi felsefeciler tarafından kuruldu. Bugün birçok coğrafyaya dağılmış ve yaklaşık olarak 5000 hususi ilgili üyeleri bulunmaktadır. Transhümanist hareket; diğer çağdaş örgütlenmeler olan "Extropy Institute", "Foresight Institute", "The Immortality Institute", "The Institute for Ethics and Emerging Technologies" ve "The Singularity Institute for Artificial Intelligence" ve yeni akademik disiplin olarak ortaya çıkan "Future Studies" gibi örgütlerle temsil edilmektedir.

21. yüzyılın ilk on yılında yerleşik dinler transhümanizme daha ciddi ilgi göstermeye başladılar. Araştırmacılar, güçlü dini bir boyutu olan posthuman ve ölümsüzlük yoluyla takip edilen yeryüzündeki transhümanist cennet görüşüne dikkat etmeye başladı. Hatta posthuman liderlerinin geleneksel dinlerine ve dini kurumlarına karşın transhümanist liderler geleneksel dinleri veya dini kurumları küçümsüyor olsa da güçlü bir dini boyuta sahiptir. 2008 yılında "American Academy of Religion" transhümanizmi bir din olarak tanımlamasına rağmen transhümanizm konusundaki görüşmelere resmi statü kazandırdı. En azından yerleşik bir dinde -The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints- yalnızca transhümanizm desteklenmez fakat kendi transhümanizm türüne sahiptir. 2006 yılında "Mormon Transhümanist Derneği" ilk dini özel kuruluş olarak onaylandı.⁴²

Transhümanizmin kum havuzluğunu yapan en önemli unsurlar, roman ve sinemadır. Roman'da "Beggar in Spain-1993", "Down and Out in the Magic Kingdom-2003", "Postsingular-2007", "Slan-1946" "The Wind up Girl-2009" "Upload-2012" "Dune-1965", "Accelerand-2005", "Revelation Space-2000", Look to Wind-ward-2000" sinemada ise "The Terminator-1984", "The Matrix-1999", "Avatar-2009" "Gattaca-1997", "Wall-E-2008, Metropolis-1927, 2001: A Space Odyssey-1968, X-Men-2016, Brainstorm-1983, Eternal Sunshine of the Spotless Mind-2004 gibi örnekler vardır. Söz konusu bu roman ve filmlerde zekâ düzeyi artırılmış yapay zekaya ve biyotik

⁴² Tirosh-Samuelsan ve Mossma, *New Perspectives*, 32-33.

bedene sahip insanımsı varlıklar/*cyborg*, metal ya da çelikte güçlendirilmiş insanlar, ölümsüz vampirler, metabolik komadan dönen zombiler, kurşundan kaçabilecek hıza sahip atletik varlıklar söz konusudur. Transhümanizm; tüm süper kahraman, korku filmleri ve televizyon programların çoğunda görülür. İnsanlar, TV dizilerindeki düşünme, algılama ve hatta bilinçle ilişkili işlevlerin hızlı ve sağlam bilgisayarlaşmış aletlerle Borg (Star Trek) gibi cyborg veya sibernetik organizmalar olacaktır. *Borg*, bireysel özerk değerlere ve akla sahip hümanistler için cazip değildir. Onlar teknolojik yığın zekasıdır -karınca veya termit kolonisi gibi- ve bireysel üyeleri, süper organizmanın amaçlarını ortaya çıkarmak için köleleşmiştir.

İnsanoğlu kadim zamanlardan beri doğaya yani madde alemine uyum sağlarken maddi unsurları kendi hayatına hatta kendine eklemiştir. Taşı yontarak yürüme veya koşma eforunu azaltma sürecinden biyotik el, kol, kalp ve göz yapma sürecine gelmiştir. Nitekim felsefeci Andy Clark, çakmak taşlarının gelişiminden beri teknolojinin biyolojiye entegrasyonu süreciyle insanı tanımlamıştır. O, zihinsel hayatı daima diller ve arşivler gibi kültürel olarak inşa edilmiş oyuklara sıkıştıran “doğal doğmuş cyborglar” olduğumuzu iddia eder.⁴³ İnsanlığın performansını artırmak için vücudumuzun uzantıları olarak yeni aletler geliştiriyoruz. Sabit konumdan aşağıya ve yukarıya hareket etme yeteneğimiz bakımından kuşların fonksiyonlarını simüle etmek ve atmosfer boyunca yüksek hız oranında hareket etme yeteneğimiz var. Bu anlamda, bilim yüksek hız için kendini yöneten evrimle kapasitemizi daha da güçlendirmiştir.⁴⁴

Bu bağlamda dünyanın ilk biyotik adamı “The Incredible Bionic Man”, Bertolt Meyer’in kendi suretinde tasarladığı bir modeldir. Rich Walker ve Matthew Godden tarafından gelişmiş protez parçalarından oluşan biyotik adam kan pompalayan ve kan dolaşım sistemine sahip bir adamdır. İki, altı haftada göz, kas, organ gibi yapay parçaları toplayarak biyotik adama çevirdikleri adam! için “...bir kişinin eksik olan parçalarını eklemek gibiydi... İnsan değil, ancak protez parçalara sahip bir insan” ifadesini kullanmışlardır. Gezen, konuşan, çarpan bir kalbe sahip ve insan olmayan fakat dünyanın tamamen ilk biyotik insanıdır. Biyotik adam sayesinde insan vücudunun sınırını genişletmek ve yaşam uzatan eklentilerin neler olabileceği öngörülmektedir. Bu durum aynı zamanda felsefi ve etik sorunları barındırmaktadır. İnsan gibi bir şey yaratmak, insan olma vasfını

⁴³ David Roden, *Posthuman Life: Philosophy at the Edge of the Human* (London: Routledge, 2015). 16.

⁴⁴ M. M. Crow, “Science, Technology, and Democracy”, *Building Better Humans? Refocusing the Debate on Transhumanism* içinde, haz. H. Tirosh-Samuels ve K. L. Mossman (Frankfurt: Peter Lang, 2005), 15.

veya manasını tehdit eder mi? Bedenin gelişme miktarının hesaplanabilirliği nedir? Bazı insanların hayatını uzatan teknolojiler yanlış mıdır? Nitekim Walker “Hayatın korunması ve kalitesinin tem teknik hem de ekonomik bir sorun teşkil ettiğini” ifade etmiştir.⁴⁵

İnsanlık satranç oyununda bazen beraber kalabilecek “X3D Fritz”, bazen de kendini yenebilecek “Deep Blue” bilgisayarlar üretmişlerdir. Bununla yetinmeyen insanlar pedagoji derslerine giren, birden fazla dil bilen, yoklama yapan, mutlu olma, övme, kızma gibi mimikleri yapma yeteneğine sahip olan kendisinden, daha kaliteli! olabilecek, çalışması için sadece bir pile ihtiyacı olan az masraflı robot öğretmen Saya’yı üretmişlerdir. Yeni toplumsal epistemoloji, ortam kuran medya simgelerin ötesinde nesnel gerçeklik duygusunu silen, görüntü ve simgelerin hâkim olduğu “elektronik gerçeklik” yaratmıştır.⁴⁶

Yalnızca eğitim alanında değil ziraat ve sanayi alanındaki üretim çalışmalarında, hizmet sektöründe faydalandığı gibi hatta cinsellikte dahi faydalanılabileceği robotik devrimler olmaktadır. Nitekim yapay zekâ çalışmalarıyla küresel sex pazarında insani bir dokunuşla cinsel haz verecek tasarlanmış bir sextech robotik devrim meydana gelmektedir. En iyisinin sevgiyi hissedemeyeceği yapay seks/*fake sex* yapacağı robotların insanları en karanlık fanteziye sürükleyip hayattan koparacağına dair kaygı olduğu gibi cinsel suçları azaltacağına dair de umut taşımaktadırlar. Bu “robotik” veya android sevgi oyuncaklarının yaygınlaşmasıyla toplumsal normların değişip değişmeyeceği ve etik sorunları oluşturup oluşturmayacağı tartışılmaktadır.⁴⁷ Bu bağlamda trans-seksüel çağda yaşadığımızı ifade eden fakat android ya da cyborg sex robotlarına tanıklık edecek kadar ömür sürmeyen Baudrillard, kültürümüzün köklü bir biçimde transseksüelleştiğinin, transseksüelliğin ve trans-politikliğin aynı çizgiye geldiğini ifade eder.⁴⁸ Ayrıca cybor-sex robotları yalnızca etik bakımından tartışılmamakta aynı zamanda dini bakımdan da tartışılmaktadır. Nitekim Celili ve Tijani, sex robotlarına İslami perspektiften bakarak bu robotlarla ilişki kurmanın gayri ahlakiliği, kültürsüzlüğü, evliliği değersizleştiren ve insana saygısızlık etme edimi içerdiğini iddia etmişlerdir. Ayrıca onlarla evlenmenin ya da cinsel birliktelik

⁴⁵ Tanya Lewis ve Staff Writer, 1st Fully Bionic Man Walks, Talks and Breathes, <https://www.livescience.com/40535-show-unveils-worlds-firs-bionic-man.html>, çevrimiçi 7 Haziran, 2017.

⁴⁶ Ahmet Dağ, *Ölümcül Şiddet & Baudrillard'ın Düşüncesi* (İstanbul: Külliyyat Yayınları, 2014), 172.

⁴⁷ Kate, Kelland We Need to Talk About Sex, Robot Expert Say, <http://www.reuters.com/article/us-science-robots-sex-idUSKBN19P2M6>, çevrimiçi 4 Temmuz 2017.

⁴⁸ Dağ, *Ölümcül Şiddet*, 135.

inde olmanın aynı cinsiyetten biriyle evlenmek veya bir hayvanla evlenmekle aynı olduğunu ve İslami hükümler tarafından yasaklandığını ifade etmişlerdir.⁴⁹

Hümanistler, “tanrıyı boşlamakla” itikadî ve ahlaki bir sorun oluştururken transhümanistler tanrının yaptıkları ya da yapacakları şeyler (biyonik adam vs.) konusunda ne düşündüğünü umursamadıkları gibi onun yaptığından (insan, hayvan, bitki vs.) daha mükemmelini yapma güdüsü ve eylemi içinde bulunarak itikadî ve ahlaki sorunların dışında kozmosa dair ciddi ve endişe verici sorunlar doğurmaktadırlar. Hümanistler tanrıdan bağımsızlaşıp yarı tanrı olmak istediğindeyken transhümanistler ise hem cyborg hem de tanrı olmak istediğindedirler. Tercih durumunda ise Tanrı, cyborg’dan daha mükemmel olduğu için tanrıyı tercih etme konumundadırlar. Nitekim Google’un eski mühendisi Anthony Levandowski Wired dergisine verdiği mülakatta toplumun daha iyiliğine yol açacak yapay zekaya dayalı tanrı varlığı inşa etmek istediğini ve bu yönde çalışmalar yaptığını açıklamıştır.⁵⁰

NBIC ile insanları insanüstü zekâ ve daha esnek yapılmış varlık olarak tasarlayan transhümanistlerin çoğu insanların yaşamlarının daha iyi olabileceğini iddia eder. Başkaları ise üstün körü işlerle doğamızın kendi insaniliğimizin duyumunun altını oyduğunu ifade eder. Transhümanizm, teknolojik halefimiz olacak “Human 2.0”ın yükseltilmiş veya geriletilmiş halefimiz olacağını varsayar. Posthuman hayat, insan yüzünün boş ekrana dönüş tasarısı tartışmasının arttığını iddia eder. Posthuman varlık olarak değil posthumanların dünyayı nasıl değerlendireceklerini ve ne olacağını bilemeyiz. Eğer posthuman gelecek bizim öznelliğimiz veya ahlakiliğimizin türü tarafından zorunlu olarak biçimlenmezse bizim mevcut bilgimizin sınırları bu gelecekçi etik veya siyasal sınırlarımızı bildirmelidir. Posthuman hayat, posthuman verasetin eleştirel metafiziğini geliştirir ve yalnızca doğrulukla spekülâtif posthümanizmin etiği destekleyebilir ki teknolojinin dönüştürücü potansiyelinin meydan okumasıyla karşılaşır.⁵¹

20. yüzyıldan beri insanlar yaşamlarının sınırlarının değişmesinde teknolojiye sayısız ilerlemelere tanıklık etmiştir. Şimdilerde kolaylıkla her yere seyahat edebiliyoruz anında en son enformasyona ulaşıyoruz, internet sayesinde dünyadaki birine ulaşabiliyoruz. Bilim ve teknoloji insan hayatının

⁴⁹ A.Y. Jelili ve I.B. Tijani. “Ethical and Legal Implications of Sex Robot: An Islamic Perspective”, *OIDA International Journal of Sustainable Development*, sayı 3 (2012): 25.

⁵⁰ Mark Harris, God Is a Bot, and Anthony Levandowski Is His Messenger, <https://www.wired.com/story/god-is-a-bot-and-anthony-levandowski-is-his-messenger/>, çevrimiçi 24 Temmuz 2017.

⁵¹ Roden, *Posthuman Life*, 1.

görünümlerini değiştirmiştir. Tıptaki gelişmeler, insan ömrünün uzamasına ve daha konforlu bir yaşam tarzına yol açtı. Bir ölçüde insanın ölümsüzlük arzusunun derecesi arttı. Biyoteknoloji gibi diğer sahalardaki ilerlemeler, insanlar için yapay uzuvların yapılması, vücudun eksik kısımlarını tamamlayan protezler ve ilerlemiş teknoloji ölümsüz bir hayat vaat eder. İnsanlar katlanarak teknolojiye daha bağımlı hale gelirler. Sonuç olarak teknolojik canavarlaşma/*dehumanization* yakın gelecek olacak. Gerçekçi konuşulduğunda çok uzak olmayan bir gelecekte insan bedeni; genetik mühendisliğiyle makineler, imgeler ve enformasyon ve biyolojik olmayan veya mekanik uzuvlardan yapılacaktır.⁵²

Sonuç

Transhümanizm, uzun bir insanlık hikâyesinin neticesidir. İnsanın durduramadığı merakı, arayışı ve fantezisinin bir neticesidir. Bu hikâyenin dini ve mitolojik kökeni Adem ve Promete’de bulunmaktadır. Felsefe-bilim kökeninin ise Platon’un mağara dışında bir gerçeklik olduğu düş ya da düşüncesiyle, Aristoteles’in felsefe-bilim’i inşa etme teşebbüsüyle başlamış olduğunu söyleyebiliriz. Patristik felsefe ve sonrasında olan dönemde Tanrının İsa-Mesih cisimleşmesiyle itikadi bir sürece girmiş olan transhümanizmi Hıristiyan hümanizmiyle ilişkilendirilebilir. Teolog-düşünürler Erasmus ve Luther’in Tanrı ekseninden insana dönüştürdüğü hümanizm algısı transhümanizmden kopuk düşünülemez. Bacon’un kusur ve yanlışların suçunu idollere yüklemesiyle ve Süleyman’ın Evi’ni ve bu evin toplumunu inşa etmesiyle hem metodolojik hem ütöpik bir hal almıştır. Descartes’in düşünen varlık (*res cogitans*) ve yer kaplayan (*res extansa*) ayrımıyla mekanik bir dünya tercihi dayanan felsefesiyle, tanrısallık ve uzay arasında doğrudan ilişki kuran Newton fiziğiyle de bağlantılıdır.⁵³

Hırs, lüks, fayda-değer, çıkar kavramlarıyla serbest pazar liberalizmi destekleyerek modern kapitalist dünyanın şekillenmesine katkıda bulunan Hume’un da bu transhümanist sürece etkide bulunduğunu söyleyebiliriz. Benjamin Franklin ve Albert Einstein gibi “tuhaf” adamların da transhümanizmin oluşumunda katkıları vardır. Transhümanizm endüstriyel ticari kapitalizmin, sanayileşmenin, yüksek teknolojinin, liberalizmin ve radikal demokratik geleneğin doğrudan veya dolaylı ürünüdür. A. Huxley, G. Orwell ve Asimov gibi düşünür -roman yazarları bu sürecin kurgusunu ve taslağını çizmişlerdir.

⁵² Sayyed Ali Mirenayat, “Science Fiction and Future Human: Cyborg, Transhuman and Posthuman”, *Research Result. Theoretical and Applied Linguistics*, sayı 1 (2017): 76-77.

⁵³ Türker, *Üçleme Sorunu*, 57.

Transhümanistler, selefleri hümanistler gibi ütopyacı bir bakışla duygu ve düşünceleri eşitlenen ve eşit vatandaş haklarına sahip herkesin içinde olduğu küresel bir toplum yaratmak istegindeler. İnsan doğasının değişebilirliğinden hareketle mükemmele yani üst insana evriltmeye çalıştıkları, nesneleştirdikleri, duygularından, düşüncelerinden, hayallerinden ve özlemlerinden kısaca insan oluşlarından uzaklaştırdıkları bir cyborg inşa etmekte. Kendisini satrançta mağlup eden, insanın yetmediği yerde onu tamamlayan hatta kendisini aşan biyonik varlıklar üretmektedirler. Zeki makineler yaratan, kendi zekâsından umudunu kesen, canavarca bir zekânın ağırlığı altında ezilip sorumluluktan kaçan ve kendi zekâsının becerisiyle kapışan birey inşa edilmektedir.

“Ekini ve nesli bozmak” kuvvesini ve güdüsünü taşıyan insanlık büyük hayaller beslediği hümanizm süreciyle insan kendisinin de içinde bulunduğu *insan-tanrı-doğa* dengesini sarsmıştır. Daha büyük hayal ve ütopya süreci ve planı olan transhümanizmle bu dengeyi daha berbat ve kötü bir şekilde sarsacak görünüyor. Beslendiği gıdasının genetiğini değiştiren (GDO) insan, şimdilerde gıdasının genetiğini değiştirmekten daha büyük bir riske girdiği bir süreçle karşı karşıya. Yaşlanmaya, hastalığa, biyolojik kusurlara karşı üstün gelme çabası içinde olan insan, acısız ve mutlu bir varlık kılmak amacı taşıdığı kendi nesli için yalıtılmış ve acısız bir dünya inşa etme amacındadır.

Transhümanizm süreci ya da planı ‘ilk günah’ ya da ‘hata’ya göre daha büyük bir günaha ya da ihlale benziyor gibi görünüyor. Bu süreç X-Men filminde imada bulunduğu gibi bir “firavunlaşma” mı yoksa ideal yeni insanlık/*new humanity* süreci mi olup olmadığını insanın makinayla ilişkisi belirleyecektir. İnsanlık, transhümanizmle bir kez daha yasak elmayı yiyip başını belaya sokma teşebbüsüne girmiş gibi görünüyor. Transhümanizmin en büyük katalizörü yapay zekâ çalışmaları olacak gibi görünüyor. Adem ile Havva’nın yasak meyveye karşı havf ve reca içinde olması duygusunu şimdilerde insan transhümanizm sürecine karşı sürdürmektedir. Tesla ve Space X’in kurucusu Musk’ın dediği gibi gelecek için büyük tehlike mi yoksa Facebook kurucusu Zuckerberg’in dediği gibi bir insanlık için bir ümit midir? Tamamlanmamış bir süreç olduğu için hükümde bulunmak kolay görünmüyor. Bu sürece dair insanın hem korku hem de umut içerisinde olduğunu söyleyebiliriz. Bu bağlamda acaba Apple’ın kurucusu S. Jobs artık insanın uzvu haline gelen bilgisayar, tablet veya akıllı telefonun simgesini Apple ya da Iphone’un ısırılmış elması yaparken insanın başını tekrar belaya soktuğunun farkında olarak mı ya da insanın hatasının tekerrürlüğüne vurgu olarak mı yapmıştır acaba?

Kaynakça

- Bostrom, Nick. "A History of Transhumanist Thought". *Journal of Evolution and Technology*, sayı 14 (2005): 1-30.
- Cady, L. E. "Religion and the Technowonderland of Transhumanism". *Building Better Humans? Refocusing the Debate on Transhumanism*, içinde, 83-104. Hazırlayanlar Hava Tirosh-Samuelsan, Kenneth. L. Mossman. Frankfurt: Peter Lang, 2005.
- Caspari, Fritz. "Erasmus on the Social Functions of Christian Humanism". *Journal of the History of Ideas*. Sayı 8 (1947): 78-106.
- Coeckelberg, Mark. *Human Being @ Risk: Enhancement, Technology, and the Evaluation of Vulnerability Transformations*. London: Springer, 2013.
- Crow, Michael M. "Science, Technology, and Democracy". *Building Better Humans? Refocusing the Debate on Transhumanism*, içinde, 13-18. Hazırlayanlar Hava Tirosh-Samuelsan, Kenneth. L. Mossman. Frankfurt: Peter Lang, 2005.
- Dağ, Ahmet. *Ölümçül Şiddet&Baudrillard'ın Düşüncesi*. İstanbul: Külliyyat Yayınları, 2014.
- . "Ş. Teoman Duralı Düşüncesinde Metafizikten Makinaya Batı Medeniyeti". *FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*. Sayı 22 (2016): 241-262.
- Gürkan, Salime Leyla. "Yahudi ve İslam Kutsal Metinlerinde İnsan'ın Yaratılışı ve Cennetten Düşüş". *İslam Araştırmaları Dergisi*. Sayı 9 (2003): 1-48.
- Ferrando, Francesca. "Posthumanism, Transhumanism, Antihumanism, Metahumanism, and New Materialisms Differences and Relations". *An International Journal in Philosophy, Religion, Politics, and Arts*. Sayı 8 (2013): 26-32.
- Harris, Mark. *God Is a Bot, and Anthony Levandowski Is His Messenger*, <https://www.wired.com/story/god-is-a-bot-and-anthony-levandowski-is-his-messenger/>. Çevrimiçi 27 Eylül 2017.
- Hauskeller, Michael. *Sex and the Posthuman Condition*. London: Palgrave, 2014.
- Jelili, A.Y ve Tijani. I.B. "Ethical and Legal Implications of Sex Robot: An Islamic Perspective". *OIDA International Journal of Sustainable Development*. Sayı 3 (2012): 19-28.
- Kelland, Kate. *We Need to Talk About Sex, Robot Expert Say*, <http://www.reuters.com/article/us-science-robots-sex-idUSKBN19P2M6>. Çevrimiçi 4 Temmuz 2017.

- Lewis, Tanya ve Staff Writer. “1st Fully Bionic Man Walks, Talks and Breathes”. <https://www.livescience.com/40535-show-unveils-worlds-firs-bionic-man.html>. Çevrimiçi 7 Haziran, 2017.
- Lilley, Stephen. *Transhumanism and Society the Social Debate over Human Enhancement*. London: Springer, 2013.
- Mahootian, Farzad. “Ideals of Human Perfection: A Comparison of Sufism and Transhumanism”. *Building Better Humans? Refocusing the Debate on Transhumanism*, içinde, 133-156. Hazırlayanlar Hava Tirosh-Samuelsen, Kenneth. L. Mossman. Frankfurt: Peter Lang, 2005.
- Mirenayat, Sayyed Ali. “Science Fiction and Future Human: Cyborg, Transhuman and Posthuman”. *Research Result. Theoretical and Applied Linguistics*. Sayı 1 (2017): 76-81.
- More, Max. “The Overhuman in the Transhuman”. *Journal of Evolution and Technology*. Sayı 21 (2010): 1-4.
- Mossman, K. L. “In Sickness and in Health: The (Fuzzy) Boundary between “Therapy” and “Enhancement”. *Building Better Humans? Refocusing the Debate on Transhumanism* içinde, 229-254. Hazırlayanlar H. Tirosh-Samuelsen, K. L. Mossman. Frankfurt: Peter Lang, 2005.
- Peters, Ted. “Progress and Provolution, Will Transhumanism Leave Sin Behind?”. *Transhumanism and Transcendence Christian Hope in an Age of Technological Enhancement* içinde, 63-67. Hazırlayan Ronald Cole-Turner. Washington: Georgetown University Press, 2011.
- Preus, Daniel. “Luther and Erasmus: Scholastic Humanism and the Reformation”. *Concordia Theological Quarterly*. Sayı 46 (1982): 219-230.
- Ranisch, Robert. “Morality”, *Post- and Transhumanism: An Introduction*, içinde, 149-172. Hazırlayanlar, R. Ranisch ve S. L. Sorgner, Frankfurt: Peter Lang, 2014.
- Roden, David. *Posthuman Life: Philosophy at the Edge of the Human*. London: Routledge, 2015.
- Rubin, Charles T. “What is the Good of Transhumanism?”. *Medical Enhancement and Posthumanity* içinde, 137-156. Hazırlayanlar B. Gordijn ve R. Chadwick, London: Springer, 2013.
- Sirius, J. R.U. ve Jay Cornell. *Transcendence: The Disinformation Encyclopedia of Transhumanism and the Singularity*. San Francisco: Disinformation Books, 2015.

Sorgner, Stefan Lorenz. “Perfecting Human Beings: From Kant and Nietzsche to Trans- and Posthumanism”. *Trans-Humanities Journal*. Sayı 9, (2016): 41-61.

Tiresh-Samuelson, Hava. “Science and the Betterment of Humanity: Three British Prophets of Transhumanism”. *Building Better Humans? Refocusing the Debate on Transhumanism* içinde, 55-82. Hazırlayanlar H. Tiresh-Samuelson ve K. L. Mossman. Frankfurt: Peter Lang, 2005.

Tiresh-Samuelson. Hava ve Kenneth L. Mossma. “New Perspectives on Transhumanism”. *Building Better Humans? Refocusing the Debate on Transhumanism* içinde, 29-53. Hazırlayanlar Hava Tiresh-Samuelson, Kenneth. L. Mossman. Frankfurt: Peter Lang, 2005.

Turner, Ronald Cole. “Introduction: The Transhumanist Challenge”, *Transhumanism and Transcendence Christian Hope in an Age of Technological Enhancement* içinde, 1-19. Hazırlayan Ronald Cole-Turner. Washington: Georgetown University Press, 2011.

Türker, Sadık. *Batı Düşüncesinde Üçleme Sorunu*. İstanbul: Külliyyat Yayınları, 2012.

Zimmermann, Jens. “Bonhoeffer’s Christian Humanism in “A World Come of Age”. *Christian Humanism and Moral Formation in “A World Come of Age”* içinde, 12-38. Hazırlayanlar Jens Zimmermann ve Natalie Bold. UK: Cambridge Scholars Publishing, 2016.

Wright, William J. ve Richard Muller. *Martin Luther’s Understanding of God’s Two Kingdoms A Response to the Challenge of Skepticism*. U.S.A.: Baker Academic, 2010.